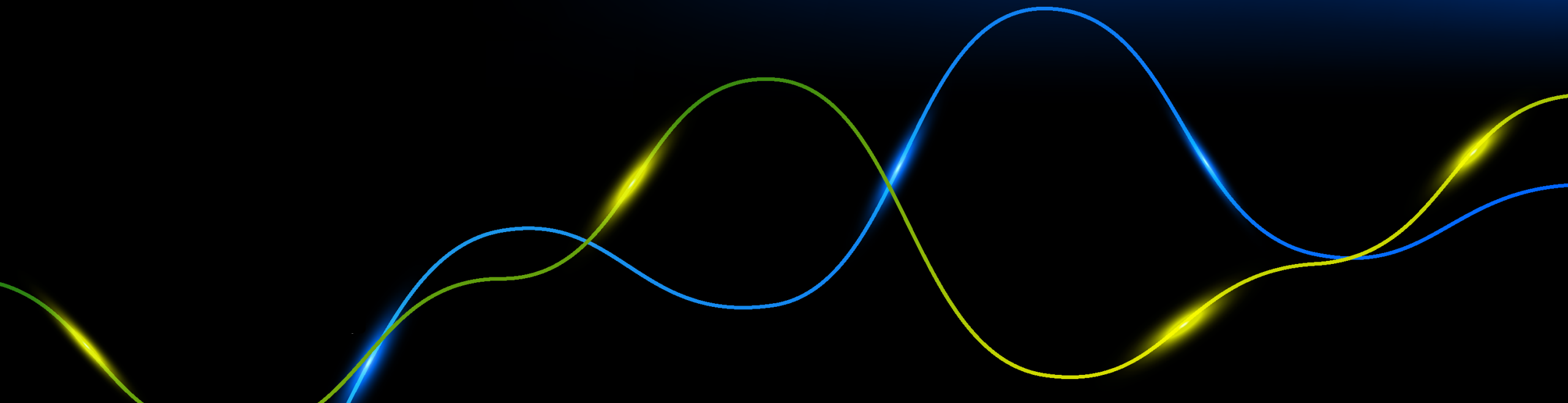

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

I. Поточний стан фінансового сектору України	9
II. Бачення майбутнього: візія і місія фінансового сектору України	22
III. Стратегічні цілі, очікувані результати та особливості Стратегії розвитку фінансового сектору України	40
IV. Декомпозиція цілей Стратегії розвитку фінансового сектору України	46

У цій Стратегії застосовуються такі скорочення:

API	– <i>Application Programming Interface</i> , прикладний програмний інтерфейс;
BIS	– Bank for Investments and Savings, Банк міжнародних розрахунків;
CRR / CRD	– Capital Requirements Regulation / Credit Requirements Directive, акти права ЄС щодо вимог до капіталу;
CRS	– Common Standard on Reporting and Due Diligence for Financial Account Information, єдиний стандарт обміну інформацією, розроблений ОЕСР;
DAC 7	– Directive on Administrative Co-operation in the field of Taxation, Директива про адміністративну співпрацю у сфері оподаткування;
EFF	– Extended Fund Facility, програма розширеного фінансування;
ERA	– Ukraine Loan Cooperation Mechanism – ULCM Extraordinary Revenue Acceleration Loans for Ukraine;
ERP	– Enterprise Resource Planning, система планування ресурсів підприємства;
ESG	– Environmental, Social, and Governance, екологічні, соціальні та управлінські принципи;
FATF	– Financial Action Task Force on Money Laundering, Група з розроблення фінансових заходів з відмивання грошей;

СКОРОЧЕННЯ

IAIS	– International Association of Insurance Supervisors, Міжнародна асоціація органів нагляду за страховою діяльністю;
IDD	– Insurance Distribution Directive, Директива Європейського Союзу щодо надання страхових послуг;
IOPS	– International Organisation of Pension Supervisors, Міжнародна організація органів нагляду за пенсійними фондами;
IOSCO	– International Organization of Securities Commissions, Міжнародна організація комісій з цінних паперів;
ISDA	– International Swaps and Derivatives Association, Міжнародна асоціація свопів і деривативів;
MAD	– Market Abuse Directive, Директива Європейського Союзу про регулювання ринкових зловживань;
MAR	– Market Abuse Regulation, регулювання ринкових зловживань;
MCAA CbC	– Multilateral Competent Authority Agreement on the Exchange of Country-by-Country, Багатостороння угода компетентних органів про автоматичний обмін міждержавними звітами;
MiCA	– Markets in Crypto-Assets Regulation;
MID	– Motor Insurance Directive, Директива Європейського Союзу про страхування автотранспортних засобів;
MiFIR	– Markets in Financial Instruments Regulation, законодавчий акт щодо регулювання ринків фінансових інструментів;

СКОРОЧЕННЯ

MONEYVAL	– Комітет експертів Ради Європи із взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму;
NPL	– non-performing loans, непрацюючі кредити;
OLAF	– The European anti-fraud office;
PEACE	– Проєкт Світового банку “Підтримка державних видатків для забезпечення стійкого державного управління в Україні”;
PFMI	– Principles for financial market infrastructures;
PIM	– public investmet management, управління публічними інвестиціями;
Solvency	– комплексний регуляторний підхід ЄС до забезпечення платоспроможності страхових компаній;
SEPA	– Єдина зона платежів у євро;
UCDF	– Ukraine Capacity Development Fund;
USAID SOERA	– Проєкт State-Owned Enterprise Reform Activity USAID;
ВРУ	– Верховна Рада України;
Держаудитслужба	– Державна аудиторська служба України;
Держказначейство	– Державна казначейська служба України;
Держспецзв’язку	– Державна служба спеціального зв’язку та захисту інформації України;

СКОРОЧЕННЯ

ДПС	– Державна податкова служба України;
ДСФМУ	– Державна служба фінансового моніторингу України;
ЕКА	– ПрАТ “Експортно-кредитне агентство”;
ЄС	– Європейський Союз;
ЄЦБ	– Європейський центральний банк;
КМУ	– Кабінет Міністрів України;
Комітет	– Робоча група (Комітет) з фінансового розвитку при Раді з фінансової стабільності;
КСЗІ	– Комплексна система захисту інформації;
МВФ	– Міжнародний валютний фонд;
Мін’юст	– Міністерство юстиції України;
Мінекономіки	– Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України;
Міненерго	– Міністерство енергетики України;
Мінмолодьспорт	– Міністерство молоді та спорту України;
Міносвіти	– Міністерство освіти і науки України;

СКОРОЧЕННЯ

Мінсоцполітики	– Міністерство соціальної політики, сім’ї та єдності України;
Мінфін	– Міністерство фінансів України;
Мінцифри	– Міністерство цифрової трансформації України;
МСБ	– малий та середній бізнес;
МСФЗ	– Міжнародні стандарти фінансової звітності;
НБУ	– Національний банк України;
НФУ	– небанківські фінансові установи;
НДУ	– Національний депозитарій України;
НКЦПФР	– Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку;
ОЕСР	– Організація економічного співробітництва та розвитку;
ОРПЕ	– Офіс з розвитку підприємництва та експорту;
План дій BEPS	– план боротьби з ухиленням від оподаткування та виведенням грошей до офшорних зон;
ПФУ	– Пенсійний фонд України;

СКОРОЧЕННЯ

рф	– російська федерація;
РФС	– Рада з фінансової стабільності;
РНБО	– Рада національної безпеки і оборони України;
СЕП	– Система електронних платежів Національного банку України;
СКМУ	– Секретаріат Кабінету Міністрів України;
Угода про асоціацію між Україною та ЄС	– Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони;
Уряд	– Уряд України;
ФГВФО або Фонд	– Фонд гарантування вкладів фізичних осіб;
ФДМУ	– Фонд державного майна України;
ФРП	– Фонд розвитку підприємництва.

I. ПОТОЧНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

I. ПОТОЧНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

1. Повномасштабне вторгнення, розпочате росією в лютому 2022 року, призвело до окупації українських територій, руйнування інфраструктури, збоїв у ланцюгах поставок, масової міграції населення, глибокої економічної та фінансової кризи і надалі матиме довготривалі негативні наслідки для фінансового сектору. Попри всі прогнози, Україна зберегла фінансову стабільність і продовжує демонструвати стійкість вже понад 1000 днів війни. В цьому контексті підтримка міжнародних партнерів була і залишається вирішальною. Хвилі атак росії на енергетичну інфраструктуру, пожвавлення міграції та брак трудових ресурсів гальмують відновлення економіки. Залишаються суттєвими ризики макрофінансової стабільності через розширення дефіциту рахунку поточних операцій платіжного балансу та зростання державного боргу відносно ВВП. Значна міжнародна фінансова підтримка послаблює ці ризики, а значні бюджетні стимули, зростання доходів домогосподарств, а також нарощування випуску продукції в галузі рослинництва та стійкий зовнішній попит сприяють подальшому зростанню української економіки.

2. Упродовж 2024 року ризики недостатності міжнародного фінансування знижувалися завдяки прогресу в реалізації механізму кредитної співпраці з Україною (ULCM), що забезпечує безповоротну форму макрофінансової допомоги, завдяки виділенню коштів за програмою ERA, а також безповоротної позики, забезпеченої доходами від знерухомлених російських активів, обсягом до 50 млрд дол. США. У березні 2025 року Україна вперше за історію співпраці з МВФ пройшла сьомий перегляд за Програмою розширеного фінансування (EFF). У межах інструменту EC Ukraine Facility на 2024–2027 роки обсягом 50 млрд євро Україна успішно виконала необхідні індикатори Плану України, схваленого розпорядженням КМУ від 18.03.2024 № 244-р, та отримала усі передбачені у 2024 році виплати обсягом понад 16 млрд євро. На 2025 рік у межах Ukraine Facility передбачено близько 12,5 млрд євро фінансової підтримки України. Збереження зовнішньої підтримки разом із достатніми обсягами внутрішніх ринкових залучень дадуть змогу Уряду й надалі покривати значний дефіцит бюджету без застосування механізму емісійного фінансування. Задля забезпечення підзвітності і прозорості використання міжнародної допомоги було впроваджено низку інструментів, наприклад, моніторинг прямої бюджетної підтримки Уряду США (USAID SOERA) у межах проєкту Світового банку PEACE тощо.

I. ПОТОЧНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Також було запроваджено системний обмін необхідними даними, що включали звіти про використання коштів, напрями спрямування міжнародної допомоги, зокрема з ЄС. У межах інструменту ЄС Ukraine Facility на 2024–2027 роки створено Аудиторську раду, метою якої є постійний моніторинг та контроль за недопущенням зловживань у використанні фінансування, яке надає ЄС. Для організації взаємодії з Європейським управлінням з питань запобігання зловживанням та шахрайству (OLAF) відбувається реформування Держаудитслужби шляхом її перетворення на Службу координації боротьби із шахрайством. Крім того, Уряд презентував аналітичний інструмент – Матрицю реформ, який включає заходи, спрямовані на виконання рекомендацій міжнародних партнерів та умов програм фінансової підтримки. Цей інструмент сприяє ефективному впровадженню та моніторингу всіх запланованих заходів реформ, забезпечує прозорість та підзвітність у виконанні узгодженої з партнерами політики.

3. З початку повномасштабного вторгнення зовнішня бюджетна підтримка становить більш ніж 133 млрд доларів США, водночас понад 28% від її загального обсягу Мінфін залучив до державного бюджету у грантовій, тобто безповоротній, формі. Україна також здійснила кілька операцій з реструктуризації боргу – було досягнуто домовленостей з Комітетом власників єврооблігацій щодо комплексної реструктуризації зовнішнього державного боргу, в результаті чого державний та гарантований державою борг України скорочено майже на \$9 млрд. Для ефективнішої реалізації боргової політики затверджено середньострокову стратегію управління державним боргом на 2024–2026 роки.

4. За рахунок підтримки партнерів та активізації внутрішнього боргового ринку Україні вдається без застосування емісійного механізму покривати дефіцит бюджету, який залишається суттєвим під час повномасштабного вторгнення рф в Україну через значні оборонні потреби. Водночас дефіцит бюджету поступово знижується: з 31,7% ВВП у 2022 році (Закон України “Про Державний бюджет України на 2022 рік”) до прогнозного рівня 19,4% ВВП у 2025 році (Закон України “Про Державний бюджет України на 2025 рік”). Окрім міжнародної допомоги, суттєву частину дефіциту бюджету покривали внутрішні запозичення. Для цього Мінфін дозволив switch-операції – активні операції з управління державним боргом шляхом проведення аукціонів із розміщення державних облігацій з одночасним обміном на облігації іншого випуску, що перебувають в обігу.

I. ПОТОЧНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

5. Попри дію воєнного стану, інфляційні процеси в Україні залишаються контрольованими, прогнозується сповільнення інфляції у 2025-2026 роках до цільового рівня 5%. На поточному етапі для підтримання цінової стабільності НБУ застосовує режим гнучкого інфляційного таргетування. За такого режиму монетарна політика спрямовується на приведення інфляції, яка вимірюється індексом споживчих цін у річному вимірі, до цілі 5% на належному горизонті політики, що не перевищує трьох років. Гнучкість, притаманна поточному монетарному режиму, допускає помірні та відносно короткострокові відхилення інфляції від кількісної цілі під дією внутрішніх і зовнішніх чинників. Такий підхід, з одного боку, сприяє адаптації української економіки до шоків і підтримує її відновлення, а з іншого, – дає змогу зберігати контроль над інфляційними очікуваннями. Для підтримання цінової стабільності НБУ застосовує узгоджену комбінацію інструментів процентної та валютно-курсової політики, валютних обмежень, а за потреби – також інших монетарних інструментів. Так, ураховуючи посилення проінфляційних ризиків, НБУ з липня 2024 року призупинив пом'якшення процентної політики, з грудня – перейшов до її посилення, поступово підвищивши облікову ставку з 13% до 15,5% у березні 2025 року. Ці рішення разом із підтриманням стійкості валютного ринку дадуть змогу зберегти контроль над інфляційними очікуваннями та повернути інфляцію на траєкторію стійкого сповільнення до цілі 5% на належному горизонті політики.

6. Ситуація на валютному ринку є стійкою. На виконання [Основних засад грошово-кредитної політики на середньострокову перспективу](#), а також [Стратегії пом'якшення валютних обмежень, переходу до більшої гнучкості обмінного курсу та повернення до інфляційного таргетування](#) НБУ дотримується принципів керованої гнучкості обмінного курсу як перехідного режиму на шляху повернення до плаваючого курсоутворення. За період дії режиму керованої гнучкості обмінного курсу НБУ вдалося втричі збільшити глибину валютного ринку, а також мінімізувати різницю між офіційним курсом та курсом на готівковому валютному ринку. Як результат – суттєво посилився зв'язок між готівковим та міжбанківським ринками. Гнучкість обмінного курсу дає змогу посилити його роль як коригуючого механізму для економіки України з метою підвищення її здатності адаптуватися до змін внутрішніх та зовнішніх умов функціонування та зменшення ризиків накопичення валютних дисбалансів. Усвідомлюючи нагальність мінімізації викривлень на валютному ринку, необхідність поліпшення умов ведення бізнес-діяльності в Україні та виходу вітчизняного бізнесу на нові ринки, підтримки відновлення економіки та сприяння припливу нових інвестицій в країну, НБУ в міру формування належних передумов також здійснює поступове пом'якшення валютних обмежень.

I. ПОТОЧНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

7. Перед Україною стоїть завдання з реалізації комплексу реформ для вступу в ЄС, зокрема у сфері посилення верховенства права, боротьби з корупцією та відмиванням грошей. У червні 2023 року Україна розпочала процес вступу до ОЕСР. Україна зробила важливий крок у напрямі підвищення прозорості фінансових операцій та боротьби з ухиленням від сплати податків, а також успішно здійснила свій перший міжнародний автоматичний обмін інформацією за стандартом Common Reporting Standard (CRS). Реалізовано необхідні кроки для набрання чинності Багатосторонньою угодою компетентних органів про автоматичний обмін звітами у розрізі країн (MCAA CbC) (перший міжнародний обмін звітами CbC заплановано на 2026 рік). Україна здійснює заходи з метою імплементації в національне податкове законодавство Модельних правил ОЕСР щодо звітності операторів цифрових платформ та Директиви Ради (ЄС) 2021/514 від 22 березня 2021 року про внесення змін до Директиви 2011/16/ЄС про адміністративну співпрацю у сфері оподаткування (Директива DAC7) для приєднання до Багатосторонньої угоди компетентних органів про автоматичний обмін інформацією про доходи, отримані через цифрові платформи (Багатостороння угода DPI).

8. Україна інтенсифікує свою роботу з міжнародними партнерами та міжнародними організаціями. Ця співпраця є особливо важливою під час розроблення механізмів і стратегії відбудови України та має ґрунтуватися на засадах підзвітності і прозорості. Відповідальність України перед партнерами потребує посилення зусиль із боротьби з корупцією. 04 грудня 2024 року ВРУ прийняла у другому читанні та в цілому проект Закону України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо врахування положень Рекомендацій Ради Організації економічного співробітництва та розвитку стосовно податкових заходів для подальшої боротьби з підкупом іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях”. Також Мінфін затвердив Порядок формування та оприлюднення переліку платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства, зокрема, які відповідатимуть низці вимог та критеріїв з урахуванням системи оподаткування (зокрема, вимогам до рівня сплати податків, рівня нарахування заробітної плати тощо). НКЦПФР та Федеральний орган фінансового нагляду Німеччини (BaFin) підписали Меморандум, який передбачає обмін інформацією та взаємну допомогу у проведенні розслідувань.

I. ПОТОЧНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

9. Наприкінці 2023 року Уряд затвердив Національну стратегію доходів до 2030 року для забезпечення макроекономічної та фінансової стабільності в період воєнного стану і після його припинення, удосконалення процесів податкового та митного адміністрування, адаптації національного податкового і митного законодавства України до законодавства ЄС. У межах реформування системи управління державними фінансами було відновлено середньострокове бюджетне планування, спільно з експертами МВФ забезпечено законодавчу базу для впровадження комплексної системи управління фінансовими ризиками, розпочато реформу управління публічними інвестиціями (PIM), а для узгодження стратегічних пріоритетів таких інвестицій створено Стратегічну інвестиційну раду, яка схвалила єдиний проектний портфель публічних інвестицій за результатами оцінки понад 750 концепцій проектів публічних інвестицій вартістю 2,36 трлн грн.

10. На виконання рішення РНБО “Про примусове вилучення в Україні об’єктів права власності Російської Федерації та її резидентів” та відповідного розпорядження КМУ у 2022 році ФГВФО почав продаж активів російських держбанків через систему Prozorro.Продажі. Йдеться про активи АТ “МР Банк” (колишній “Сбербанк”) та ПАТ “Промінвестбанк”. **За два роки в системі успішно завершилося 415 онлайн-аукціонів з продажу активів цих банків на понад 5,2 млрд гривень.** Також із лютого 2024 року в Україні запрацював Державний реєстр санкцій, який надає безоплатний публічний доступ до актуальної та достовірної інформації про суб’єктів, щодо яких застосовано санкції, і містить 17 202 фізичних та юридичних осіб, які вважаються підсанкційними.

11. Реформа фінансового сектору України, що здійснювалась за активної підтримки міжнародних фінансових організацій, сприяла макрофінансовій стабілізації та зміцненню спроможності регуляторів та учасників фінансового ринку протистояти кризовим явищам. Реформи, визначені в Комплексній програмі розвитку фінансового сектору України до 2020 року та Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року, що реалізовувались регуляторами фінансового сектору, були спрямовані на подолання системних проблем у фінансовому секторі та розбудову повноцінного ринкового конкурентоспроможного середовища згідно зі стандартами ЄС. Зокрема, з метою сприяння фінансовій стабільності та стійкості української банківської системи впродовж останніх років НБУ разом із міжнародними партнерами працював над розробленням і впровадженням нових нормативних актів щодо капіталу та ліквідності, які відповідають актам права ЄС CRD / CRR.

I. ПОТОЧНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

12. Результати опитування фінансових установ у листопаді 2024 року вкотре засвідчили позитивні оцінки респондентів щодо поточного стану та стійкості фінансового сектору: майже половина опитаних позитивно оцінила поточну ситуацію у фінансовому секторі. Загальний рівень ризику у фінансовому секторі все ще високий, проте, на думку респондентів, він поступово знижується. Також респонденти вважають, що війна з росією залишається джерелом найвищого ризику. Вдруге поспіль до п'ятірки найвагоміших ризиків для фінансового сектору увійшов ризик якості людського капіталу.

13. Банки зазнали значних втрат від повномасштабного вторгнення росії в Україну. Збитки банків від знищення нерухомості сягнули 750 млн грн вже на кінець 2022 року. За очікуваннями НБУ, втрати банків унаслідок війни можуть зрости до 20% довоєнного працюючого портфеля. Банки використовуватимуть капітал, аби покрити ці збитки. Запас капіталу перед початком повномасштабного вторгнення значно перевищував мінімально необхідні рівні, тож банки мали високий запас міцності.

14. Незважаючи на втрати, банківська система успішно протистоїть викликам воєнного стану завдяки значному запасу міцності, своєчасній реакції НБУ та багаторічній спільній роботі над реформою банківського сектору. Банки безперебійно надають послуги, підтримують роботу мережі, зберігають операційну ефективність, прибутковість та нарощують капітал. Зберігається довіра до банків, про що свідчить зростання загальної суми вкладів фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб-підприємців) у банках України. Припливи коштів клієнтів, передусім у гривні, до банків значні та стабільні, тож банки не потребують фінансування з інших джерел. Частка непрацюючих кредитів (NPL) у банківському секторі України становить 30,3% на 01 січня 2025 року. Проведена оцінка стійкості, яка включала AQR та оцінку показників діяльності 20 найбільших банків, за базовим сценарієм із визначенням необхідних рівнів нормативів достатності капіталу засвідчила, що більшість банків в Україні мали достатній капітал, а банківська система в цілому – високий запас міцності, водночас окремі банки виконують погоджені з НБУ програми капіталізації / реструктуризації. Сукупно такі фактори разом із високим наявним запасом капіталу дали змогу банкам успішно перейти на трирівневу структуру капіталу та нові нормативи його достатності. Упровадження підвищеного податку на прибутки банків сповільнило накопичення банками капіталу для посилення власної стійкості та подальшого кредитування економіки.

I. ПОТОЧНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

15. Під час дії воєнного стану роль державних банків посилилася. В умовах високих воєнних ризиків та значної невизначеності державні банки продовжують видавати кредити, зокрема державним підприємствам, утримують рахунки для державних виплат та забезпечують доступ до банківських послуг через найширші мережі відділень. Це разом із входженням держави у капітал АТ "Сенс Банк" веде до значного зростання частки державних банків в усіх основних показниках банківської системи. Таке зростання є виправданим у період глибокої кризи, проте створює високі ризики для конкурентного середовища на банківському ринку в період відновлення. Відповідно в майбутньому стратегії державних банків потрібно оновити, щоб визначити ключові слабкі сторони їхньої діяльності та підготувати більшість із цих банків до приватизації після закінчення дії воєнного стану.

16. В умовах ракетних обстрілів, знеструмлень та бойових дій система гарантування вкладів змогла продемонструвати свою стійкість та ефективність. Станом на 01 листопада 2024 року ФГВФО виплатив понад 95% гарантованого відшкодування усім вкладникам банків, ліквідація яких розпочалася після 24 лютого 2022 року. Адміністративна рада ФГВФО на виконання відповідної рекомендації РФС затвердила рішення виконавчої дирекції Фонду про встановлення цільового показника Фонду¹ на рівні 3,5% із строком досягнення до 01 січня 2028 року. Це дасть змогу забезпечити наповнення системи гарантування вкладів фізичних осіб фінансовими ресурсами за рахунок банків-учасників та мінімізувати ризики участі держави у фінансуванні виплат гарантованого відшкодування вкладникам – фізичним особам.

17. Кредитний попит населення та бізнесу під час дії воєнного стану значно послабився, проте відновлюється із пожвавленням економіки: умови кредитування бізнесу та населення поліпшуються з огляду на забезпечення макроекономічної стабільності, зокрема рівень ставок за кредитами знижується. Водночас попит на кредити сегментований, а для низки галузей та регіонів діють надпотужні воєнні ризики, які ускладнюють доступ до необхідних фінансових ресурсів. Протягом 2024 року зростали чисті гривневі кредити бізнесу та населенню. Нарощуванню кредитного портфеля сприяло зниження кредитних ставок та використання кредитних гарантій, зокрема від МФО. Найшвидше зростають обсяги кредитів малому та середньому бізнесу, все вагомішим є несубсидійоване кредитування. У відповідь на виклики воєнного часу РФС на засіданні 06 червня 2024 року схвалила Стратегію з розвитку кредитування, яка відображає цілісне бачення ключових засад розвитку кредитування в Україні та необхідних для їх реалізації дій, що сприятимуть стійкому відновленню економіки країни.

¹ Необхідний рівень забезпеченості системи гарантування вкладів для виконання Фондом своїх функцій та повноважень, достатній для покриття очікуваних майбутніх витрат Фонду з урахуванням можливості настання кризових явищ у майбутньому, відносно суми гарантованих Фондом коштів вкладників банків-учасників у межах суми відшкодування на відповідний період. До 2022 року законодавство передбачало норму, що Фонд має накопичувати на своїх рахунках 2,5% від загальної суми гарантованих вкладів у банківській системі

I. ПОТОЧНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

18. Фонд розвитку підприємництва є небанківською неприбутковою фінансовою установою, що здійснює підтримку фінансування малого та середнього бізнесу України. Основним інструментом діяльності ФРП є кредитні, гарантійні та грантові програми, які ФРП реалізує за принципом фінансової установи другого рівня, надаючи фінансові послуги суб'єктам підприємництва через банки-партнери. **Державна програма пільгового кредитування** “Доступні кредити 5-7-9%”, яку реалізовує ФРП, відіграла важливу роль у підтримці клієнтів у найкритичніші періоди, зокрема у 2022 році, після початку повномасштабного вторгнення росії. За час дії воєнного стану в межах Державної програми “Доступні кредити 5-7-9%” в Україні видано 80 193 кредитів на 310 млрд грн (у тому числі банками державного сектору – 58 736 кредитів на 155,7 млрд грн)². У межах підтримки мікро-, малого та середнього бізнесу в Україні також все більшої популярності набувають інструменти державних гарантій на портфельній основі: за час дії воєнного стану укладено 36 045 кредитних договорів на 121 млрд гривень³.

19. Унаслідок повномасштабного вторгнення рф в Україні суттєво **погіршилася ситуація на ринку нерухомості**. Його відновлення відбувається повільними темпами – переважно через високі безпекові ризики. З огляду на необхідність забезпечення житлом вимушено переміщених осіб, а також потреби повоєнної відбудови актуалізується питання стимулювання ринку житлової нерухомості, зокрема шляхом використання механізмів іпотечного кредитування. Протягом 2023-2024 років через високий рівень невизначеності іпотечне кредитування в Україні здійснювалося виключно за рахунок державної підтримки. Проте за умови послаблення воєнних ризиків з'явиться можливість відновлення іпотечного кредитування на ринкових засадах із залученням широкого кола банків та клієнтів. Також необхідним інструментом для подальшого стимулювання ринку нерухомості залишається здійснення сек'юритизації активів та випуск забезпечених облігацій (облігацій із покриттям), де зазвичай активом, що сек'юритизується, є зобов'язання за іпотечними кредитами. Сектор набанківських фінансових установ наприкінці 2024 року поволі розвивався: зростали обсяги активів фінансових компаній, ломбардів і страховиків. Валові премії ризикового страхування зростали два квартали поспіль, а збільшення виплат тривало з початку 2023 року. Відновилося також зростання премій та виплати зі страхування життя. Небанківське кредитування та фінансовий лізинг повільно зростали, більшість фінкомпаній залишалася прибутковою.

² Станом на 19.05.2025

³ Станом на 22.11.2024

I. ПОТОЧНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

20. ПрАТ “Експортно-кредитне агентство” вже понад 5 років займається стимулюванням масштабної експансії експорту українських товарів та послуг на зовнішні ринки. Двома основними продуктами ЕКА є страхування банківських кредитів на індивідуальній і портфельній основах. Також ЕКА здійснює страхування експортних контрактів від несплати з боку іноземного покупця. За роки повномасштабного вторгнення ЕКА взяло участь у Програмі доступного страхування суден UNITY, яка сприяла запуску морських перевезень зерна та інших невійськових вантажів з українських портів. Обсяг експортних контрактів, підтриманих ЕКА за час повномасштабного вторгнення, перевищив 23 млрд грн. Також унаслідок змін до Закону України “Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності” ЕКА отримало можливість страхування від воєнних та політичних ризиків інвестицій у розвиток переробки та експорту товарів, а також інвестиційних кредитів. Із 2025 року розпочато реалізацію Стратегічного плану розвитку ЕКА на період 2025–2029 років, розробленого спільно з експертами Світового Банку з урахуванням Стратегії розвитку фінансового сектору та затвердженого на виконання взятих Україною зобов’язань перед МВФ. Через виклики воєнного стану постає необхідність масштабувати діяльність ЕКА відповідно до Стратегічного плану розвитку ЕКА. Для цього найближчими роками планується поліпшити структуру капіталу та розглядатиметься питання про збільшення його обсягу, а також врегулювання валютного контролю за застрахованими ЕКА контрактами. Використовуючи світовий досвід, Уряд розгляне можливість надання ЕКА державних гарантій за договорами страхування та перестрахування. Вжиті заходи дадуть змогу масштабувати діяльність ЕКА та наблизити її до кращої світової практики, а сама компанія займе свою нішу на ринку страхування, належно оцінюватиме ризики та враховуватиме їх під час ціноутворення, не створюючи конкуренції іншим страховикам. Наглядова рада ЕКА відповідно до своїх повноважень має належним чином приділяти особливу увагу питанням операційної ефективності та планування з урахуванням політики власності, яка відображається в листі очікувань власника.

21. Подальший розвиток небанківського фінансового ринку потребує законодавчих змін у напрямі наближення регуляторного середовища до міжнародних стандартів. У 2021 році прийнято Закон України “Про фінансові послуги та фінансові компанії”, який суттєво оновив положення законодавства у сфері регулювання ринків фінансових послуг, та Закон України “Про страхування”, який системно змінив підхід до регулювання та нагляду за ринком страхування та сприятиме його оздоровленню і подальшому розвитку. Комплексне врегулювання відносин на ринку передбачає імплементацію міжнародних стандартів IAIS, IOPS та IOSCO, а також вимог актів права ЄС, зокрема Solvency II, MiFID II та MiFIR, EMIR та SFTR, IDD та Motor Insurance Directive.

I. ПОТОЧНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

22. Завдяки злагодженим діям НБУ, банків та НФУ вдалося зберегти стійкість платіжної інфраструктури, яка і сьогодні ефективно функціонує, забезпечуючи вчасні платежі, розрахунки та безперешкодний доступ користувачів до платіжних послуг та своїх коштів, заощаджень. **Попри повномасштабне вторгнення, платежі здійснювалися безперебійно**, що запобігло високому попиту на готівку та зберегло банкам ліквідність. Обсяг безготівкових операцій зростає, розширюється перелік фінансових операцій, які здійснюються дистанційно. Значною подією в напрямі розвитку оверсайта у 2022 році стало введення в дію Закону України “Про платіжні послуги”, спрямованого на модернізацію та інноваційний розвиток платіжного ринку. Перехід системи електронних платежів НБУ (СЕП) на нове покоління на базі міжнародного стандарту ISO 20022 та роботу 24 години на добу 7 днів на тиждень також став важливою технологічною передумовою для подальшого розвитку платіжної інфраструктури України. А з 01 грудня 2024 року запрацювала нова версія системи електронних платежів НБУ – СЕП-4.1 з функціональністю миттєвих кредитових переказів, що дає змогу зараховувати кошти на рахунки отримувачів у режимі реального часу. Такі платіжні операції передбачені змінами до Закону України “Про платіжні послуги”, що набрали чинності 08 листопада 2024 року. Ураховуючи отримання Україною статусу кандидата на членство в ЄС, ми також працюємо над приєднанням нашої країни до Єдиної зони платежів у євро (SEPA). Це забезпечить гармонізацію наших платіжних стандартів із правилами ЄС, а також відкриє додаткові можливості для населення та бізнесу.

23. В умовах дії воєнного стану інфраструктура ринків капіталу та організованих товарних ринків все ще потребує змін. Законом України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів” від 19 червня 2020 року № 738-ІХ, зокрема було викладено в новій редакції Закон України “Про ринки капіталу та організовані товарні ринки”, упровадження якого має на меті поліпшення функціонування українських ринків капіталу та відображає державну політику, спрямовану на узгодження українського законодавства з міжнародним інвестиційним регулюванням. НКЦПФР спростила процес випуску та обігу корпоративних облігацій; окрім того, прописані вимоги для випуску зелених та інфраструктурних облігацій. НКЦПФР затвердила нову редакцію Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на організованих товарних ринках та оприлюднила нові ліцензійні умови щодо діяльності інвестиційних фірм. Також унормовано нормативну базу для старту аграрних нот з 01 січня 2025 року та реалізовано можливість укладання та нетингу правочинів щодо фінансових інструментів поза організованими ринками капіталу через Центрального контрагента з розрахунками за принципом “поставка проти оплати”. Для забезпечення спрощення доступу іноземних інвесторів до інструментів ринків капіталу України було створено нормативне регулювання, яке дасть змогу розширити існуючий “лінк” з іноземним депозитарієм на боргові інструменти, які випускатимуться для відбудови країни.

I. ПОТОЧНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

27 квітня 2024 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України “Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків” та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення державного регулювання та нагляду на ринках капіталу та організованих товарних ринках» № 3585-IX (далі – Закон № 3585-IX), яким передбачено впровадження механізмів належного державного регулювання та нагляду на ринках капіталу та організованих товарних ринках відповідно до Принципів Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO) та відповідних норм актів Європейського Союзу. Проте залишається потреба в запуску та розвитку ринку деривативних фінансових інструментів. Цьому має передувати прийняття необхідних змін до Податкового кодексу України, створення та функціонування торгового репозиторію, розвиток повнофункціонального центрального контрагента як на ринках капіталу, так і на організованих товарних ринках, а також врегулювання питань клірингу та нетингу (щодо остаточності розрахунків). Також у фокусі уваги залишається необхідність імплементації цільової моделі інфраструктури ринків капіталу.

24. Розвиток нових технологій підвищує доступність фінансових послуг як у банківському, так і небанківському сегментах фінансового ринку. Розвиток технологій відповідно до змін уподобань споживачів фінансових послуг, поширення віртуальних каналів обслуговування, персоналізованих фінансових послуг, мобільних рішень, розвиток відкритого банкінгу та поширення співробітництва традиційних фінансових установ з фінтех-компаніями сприятимуть кращому задоволенню потреб клієнтів і вимагатимуть від регуляторів більш гнучкого і проактивного підходу до регулювання та нагляду за більш широким спектром учасників фінансового ринку. На початку 2024 року успішно проведено перші збори акціонерів у електронному форматі через електронну систему – це перші в історії України електронні збори акціонерів. НДУ успішно провів першу операцію з унесення змін до облікової системи часток товариств з обмеженою відповідальністю, що розширює спектр послуг депозитаріїв, а також підвищує захист від рейдерства та “чорних нотаріусів”. Крім того, НКЦПФР на своєму офіційному вебсайті запустила в дослідну експлуатацію можливість подання документів на отримання адміністративних послуг через комплексну інформаційну систему. Іншим прикладом розвитку інновацій учасниками фінансового ринку є приєднання до використання Системи BankID НБУ, завдяки якій 99% громадян, що мають рахунки в українських банках, можуть передати свої ідентифікаційні дані до понад 110 різних установ – надавачів послуг. Користувачі Системи BankID НБУ можуть відкривати дистанційно рахунки в банках, користуватися послугами страхових компаній, отримувати споживчі кредити онлайн тощо.

I. ПОТОЧНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

25. Фінансова грамотність. У середині 2024 року затверджено Національну стратегію розвитку фінансової грамотності до 2030 року, що сприятиме підвищенню фінансової обізнаності населення України. Також розроблено Рамку фінансових компетентностей дітей та молоді України – документ, у якому описано ключові фінансові компетентності дітей і молоді України віком від 5 до 18 років. НКЦПФР представив оновлений проєкт “Внесок”, спрямований на фінансову освіченість та своєчасне інформування про шахрайські схеми, в якому зібрана корисна та потрібна інформація для українського інвестора та громадян, які цікавляться сферою інвестицій, а також для учасників ринків.

26. Інституційна спроможність. ВРУ прийняла Закон № 3585-ІХ, який має на меті збільшити інституційну спроможність та гарантії незалежності НКЦПФР. ФГВФО та Вища школа публічного управління розпочали співпрацю у сфері створення навчальних програм для державних службовців, зокрема у сфері державних фінансів, системи гарантування вкладів в Україні та безпеки особистих фінансів.

27. Цифрова трансформація. КМУ своїм розпорядженням прийняв Стратегію здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року (далі — Стратегія ІТ Мінфіну). Основним підходом, що визначений цією Стратегією, є ІТ-консолідація інформаційних ресурсів та ІТ-функцій Мінфіну й центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується КМУ через Мінфін, з пріоритетним використанням хмарних технологій, створенням єдиного сховища даних, поступовим переходом на новий рівень сервісно-орієнтованих систем шляхом забезпечення доступності державних послуг в онлайн-форматі; розпочато побудову нової інформаційної системи планування та моніторингу виконання держбюджету, що складається з двох підсистем ІТ-системи “Державний бюджет — Мінфін” та автоматизованої інформаційної системи онлайн-взаємодії з розпорядниками коштів державного бюджету. Також Мінфін розробив та опублікував аналітичний інструмент щодо оплати праці та чисельності працівників державних органів, місцевих державних адміністрацій та органів судової влади на основі автоматизованого та комплексного аналізу даних.

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Метою учасників фінансової екосистеми є задоволення потреб клієнтів (домогосподарств, бізнесу та держави), які в своїй діяльності потребують використання різних фінансових послуг для досягнення власних цілей. Саме клієнти (користувачі фінансових послуг) перебувають у центрі уваги всіх учасників фінансової екосистеми, адже створення умов для їх ефективної діяльності є основним завданням усього фінансового сектору. З цією метою учасники фінансової екосистеми взаємодіють між собою, створюючи актуальні послуги, продукти та сервіси для клієнтів. Від злагодженої і взаємовигідної роботи учасників фінансового сектору, що ґрунтується на відкритості та повазі один до одного, залежить успіх роботи всієї фінансової екосистеми.

Серед учасників фінансової екосистеми можна виділити **шість основних груп**:

1. Надавачі фінансових послуг – банки та НФУ, які забезпечують доступ до фінансових послуг.
2. Користувачі фінансових послуг – клієнти фінансових установ (домогосподарства, бізнес та держава).
3. Інвестори – іноземні та національні інвестори у фінансовий сектор та в економіку країни.
4. Провайдери інфраструктури та технологій – компанії та державні інституції, які надають послуги, продукти, сервіси та рішення для надавачів фінансових послуг та інших учасників фінансового сектору, підсилюючи їх ціннісну пропозицію для клієнтів (платіжні системи, технологічні оператори платіжних послуг, служби інкасації / оброблення / збереження готівки, постачальники електронних комунікаційних послуг, мерчанти, телекомунікаційні оператори, центральні депозитарії, центральний контрагент та клірингові установи, оператори організованого ринку, учасники клірингу, депозитарні установи, торговий репозиторій, фінтех-компанії, провайдери технологій розподіленого реєстру (DLT)).

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

5. Суб'єкти економічної та фінансової державної політики (полісімейкери) – представники органів законодавчої, виконавчої та судової влади, інші органи державної влади, які створюють дієве правове поле для всіх учасників фінансового ринку.

6. Експерти – учасники ринку та державні інституції, які своїми сервісами та рішеннями створюють підґрунтя для професійного розвитку учасників фінансової екосистеми (міжнародні фінансові організації, дипломатичний корпус, центральні банки, фінансові регулятори та органи нагляду за фінансовими установами інших країн, професійні об'єднання фінансового сектору, науковці та дослідники, освітні заклади, рейтингові агентства, журналісти експертних медіа, лідери суспільної думки, галузеві об'єднання, бізнес-асоціації, консалтингові компанії).

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Ця Стратегія враховує теперішні і майбутні потреби представників усіх груп фінансової екосистеми – як клієнтів (користувачів фінансових послуг), так і ключових гравців, що беруть участь у створенні цих послуг, а також сприяє реалізації візії фінансового сектору України – його ідеального стану в майбутньому.

ВІЗІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Фінансовий сектор України – стійкий, ефективний, конкурентоспроможний, інтегрований у міжнародний простір, здатний протистояти викликам, розвиватися та сприяти відновленню економіки України

Шлях досягнення візії фінансового сектору України окреслено в місії.

МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Регулювання фінансового сектору забезпечує акумулювання, розподіл й обіг фінансових ресурсів на засадах фінансової стабільності та інклюзії, кібербезпеки та поширення новітніх технологій для сприяння відновленню економіки України та підтримки добробуту громадян

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Стратегія включає п'ять цілей: макроекономічна стабільність, фінансова стабільність, фінансова система працює на відновлення країни та інтегрується до ЄС, сучасні фінансові послуги, інституційна спроможність регуляторів та ФГВФО. Кожна ціль має стратегічні ініціативи та заходи, спрямовані на її досягнення.

Реалізація цієї Стратегії та досягнення зазначених стратегічних цілей створить умови для зміцнення потенціалу України на її шляху до перемоги та вступу до ЄС, сприятиме відновленню національної економіки від наслідків повномасштабного вторгнення, забезпечить макроекономічну та фінансову стабільність, закладе основи для стійкого та динамічного розвитку фінансового сектору України, його конкурентоспроможності в умовах європейської інтеграції та інтеграції у світовий фінансовий простір.

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Це, зі свого боку, забезпечить:

- задоволення потреб клієнтів (користувачів) у якісних та доступних фінансових послугах;
- безперервний доступ клієнтів до своїх коштів, заощаджень;
- здешевлення та подовження строків кредитних ресурсів для економіки;
- підвищення конкурентоспроможності економіки України в цілому.

Досягнення візії та місії цієї Стратегії забезпечуватиметься шляхом реалізації низки взаємопов'язаних ініціатив і заходів, спрямованих на комплексний розвиток фінансового сектору України. Передбачені цією Стратегією ініціативи відповідають таким **базовим принципам**:

- координованість – регуляторні рішення мають бути скоординовані та враховувати дії інших регуляторів для запобігання регуляторному арбітражу та дисбалансу фінансового сектору; існує єдиний центр координації та моніторингу реалізації цієї Стратегії;
- системність – у цій Стратегії встановлено узгоджений набір напрямів діяльності, що створюють синергетичний ефект для досягнення цілей держави та фінансового сектору;
- гнучкість – виконання заходів цієї Стратегії здійснюється з урахуванням зміни зовнішнього середовища, яке може мати вплив на перегляд окремих ініціатив чи заходів, визначених у цій Стратегії;

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

- ефективність – запропоновані рішення втілюються в мінімально можливі терміни з розумним використанням необхідних ресурсів;
- прозорість та підзвітність – реалізація цієї Стратегії супроводжується публічним звітуванням;
- стійкість – заходи цієї Стратегії спрямовуються на посилення здатності фінансового сектору ефективно функціонувати в умовах внутрішніх та зовнішніх шоків;
- адаптивність – втілення ініціатив здійснюється з урахуванням потреби посилення дієвості всіх каналів трансмісії регуляторних рішень;
- верховенство права, боротьба з корупцією, запобігання та протидія фінансуванню тероризму, легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Характеристики майбутнього фінансового сектору України

Нижче наведено цільовий стан фінансового сектору та здійснені для цього регуляторні кроки, що ведуть до реалізації візії цієї Стратегії.

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Макроекономічна стабільність

Основним внеском НБУ в забезпечення макроекономічної стабільності й надалі залишатиметься збереження монетарної стабільності та зниження рівня економічної невизначеності.

Для цього НБУ, зокрема:

- спрямовує монетарну політику на приведення інфляції, яка вимірюється індексом споживчих цін у річному вимірі, до цілі 5% на належному горизонті політики, що не перевищує трьох років. Прогнозованість інфляції та зниження її волатильності сприятимуть закоренню інфляційних очікувань, зниженню складової інфляційних ризиків у структурі ринкових процентних ставок та їх стабілізації на низькому рівні;
- застосовуючи керовану гнучкість обмінного курсу як перехідний режим на шляху повернення до плаваючого курсоутворення, забезпечує стійку та контрольовану ситуацію на валютному ринку. Це дає змогу зберігати керованість інфляційних очікувань та підтримувати роль обмінного курсу як коригуючого механізму для економіки України з метою підвищення її здатності адаптуватися до змін внутрішніх та зовнішніх умов функціонування, сприяє поступовій дедоларизації економічних відносин;
- докладає зусиль для посилення дієвості каналів монетарної трансмісії та подальшого відновлення ефективності виконання ключовою (обліковою) ставкою її ролі як основного монетарного інструменту;
- прагне утримувати реальні процентні ставки за строковими гривневими інструментами на достатньо високому рівні, щоб забезпечити захист гривневих заощаджень населення від інфляційного знецінення та зберегти довіру до гривні, до банків та інших фінансових установ;
- сприяє активізації внутрішнього боргового ринку для уникнення емісійного фінансування дефіциту бюджету;
- продовжує пом'якшення валютних обмежень у міру формування відповідних передумов, що за умови збереження цінової стабільності, стійкої та контрольованої ситуації на валютному ринку, підтримки адекватного рівня міжнародних резервів розширить потенціал банків та інших фінансових посередників для ефективного перерозподілу фінансових ресурсів, нарощення обсягів кредитування та довгострокового інвестування в національну економіку;
- зберігає послідовність, передбачуваність та перспективний характер ухвалення рішень із монетарної політики з одночасним усвідомленням високої невизначеності та відповідною готовністю реагувати на суттєві відхилення фактичної динаміки макроекономічних показників від їх прогнозних траєкторій, а також суттєві зміни в балансі ризиків для інфляційної динаміки, стійкості та контрольованості ситуації на валютному ринку.

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Підтриманню кредитного попиту і відповідному фокусуванню кредитної пропозиції за пріоритетними для країни напрямками для забезпечення стійкого відновлення конкурентоспроможної економіки країни сприятиме реалізація Стратегії з розвитку кредитування, яка була схвалена РФС 06 червня 2024 року. Ключовим вектором цього руху залишається відновлення енергонезалежності та зміцнення обороноздатності країни.

Ефективне та надійне функціонування ринку державних облігацій і облігацій місцевої позики забезпечує збільшення попиту і довіри в цілому до вітчизняних фінансових інструментів серед інвесторів.

Забезпечення потреб бюджету за рахунок збільшення податкових надходжень відбувається завдяки зростанню економіки, детінізації бізнесу, скороченню вартості обслуговування кредитів.

Реалізуються заходи оновленої середньострокової стратегії управління державним боргом та реструктуризація боргів воєнних часів, а також Національної стратегії доходів до 2030 року.

Започатковано II рівень пенсійної системи в Україні, упровадження якого в поєднанні з I та III рівнями цієї системи удосконалило соціальні гарантії та фінансову стабільність пенсійної системи, сприяє розвитку ринків капіталу та забезпечує економіку довгостроковими фінансовими ресурсами.

Завдяки підвищенню рівня фінансової обізнаності культура довгострокових заощаджень стає популярною серед українців. Завдяки цьому формуються довгострокові резерви економіки для інвестицій у майбутнє.

Макроекономічна стійкість збережена під час дії воєнного стану та після його завершення, розпочалося фінансування масштабних програм капітального оновлення.

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Фінансова стабільність

Регулятори фінансового сектору та ФГВФО координують свої дії, застосовуючи підходи на основі єдиних принципів для ефективного індивідуального та консолідованого нагляду за учасниками фінансового сектору, здійснення регуляторного впливу, пропорційного регулювання, забезпечення прозорості й стимулювання конкуренції та контролю за концентрацією на фінансовому ринку. Упроваджується план заходів щодо усунення регуляторного арбітражу. Питання, найбільш значущі для фінансової стабільності та які потребують спільних заходів, розглядаються на засіданнях РФС – майданчику для обговорень та ухвалення домовленостей щодо подальших дій.

Фінансова стабільність забезпечується насамперед шляхом комплексного аналізу системних ризиків, які загрожують фінансовій стабільності, та реагування на них за потреби за допомогою заходів макропруденційної політики. Приділяється увага ранньому виявленню проблем у фінансових установах та ранньому втручанню, здійсненню нагляду за фінансовими групами, оцінці ризиків відповідно до процесу наглядової перевірки й оцінки та пруденційних нормативів, приведених у відповідність до вимог таких актів права ЄС, як CRD та CRR. Завершено реформування вимог до банківського капіталу.

Завершено незалежну оцінку якості активів (AQR). Проводиться регулярна оцінка стійкості банків та банківської системи. Реалізовується міжвідомчий план дій щодо вирішення питання непрацюючих кредитів.

Посилено нагляд за діяльністю учасників на страховому ринку та за кредитними спілками. Страховий ринок стає прозорішим і конкурентоспроможним за рахунок моніторингу НБУ структур власності страховиків, підвищення якості корпоративного управління та дотримання ними пруденційних вимог, встановлених законодавством, зокрема в частині забезпечення фінансової стійкості та достатності капіталу.

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Забезпечено приведення регулювання фінансового сектору у відповідність до стандартів ЄС у частині ліцензування, нагляду, застосування заходів впливу, відновлення діяльності фінансових установ та врегулювання їх неплатоспроможності.

Забезпечено фінансову стійкість ФГВФО, системи гарантування вкладів та наповнення до встановленого рівня цільового показника, що дало змогу забезпечити поступове підвищення розміру гарантованого відшкодування та його наближення до європейських стандартів.

Корпоративне управління українських компаній, зокрема в капіталі яких держава має значну частку, приведено у відповідність до стандартів належного корпоративного управління. Здійснюється на постійній основі оцінка колективної придатності наглядових рад банків (зокрема наглядових рад державних банків), оцінка ефективної організації системи корпоративного управління банків.

Оновлено бачення стратегій державних банків під час дії воєнного стану і після його завершення з фокусом на поступове скорочення частки держави в таких банках, узгоджено стратегії спеціалізованих державних НФУ. Корпоративне управління в таких установах – прозоре і базується на міжнародних стандартах корпоративного управління. Держава як власник значної частки банківських активів розпочала процес приватизації державних банків.

Створено системи корпоративного управління та внутрішнього контролю в НФУ відповідно до вимог НБУ з урахуванням ризик-орієнтованого підходу та принципу пропорційності.

Побудовано систему протидії та запобігання правопорушенням на ринках капіталу відповідно до вимог актів права ЄС, зокрема MAR та MAD, яка ефективно попереджає та припиняє шахрайство на ринках капіталу.

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Для мінімізації ризиків на фінансових ринках та захисту прав інвесторів на законодавчому рівні забезпечено регулювання діяльності рейтингових агентств та адміністраторів бенчмарків відповідно до стандартів ЄС.

На ринках капіталу запроваджено механізм оздоровлення та виведення з ринку інвестиційних фірм та інших професійних учасників ринків капіталу відповідно до Директиви ЄС BRRD та інших актів права ЄС. Відбувається очищення ринку від “сплячих” акціонерних товариств та вирішення проблеми акціонерів, які не виконують своїх зобов’язань.

Регулювання та нагляд у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення здійснюється з урахуванням міжнародних стандартів із протидії відмиванню доходів, зокрема виконання рекомендацій FATF, МВФ, MONEYVAL, положень законодавства ЄС. Уніфіковано вимоги та нормативно врегульована процедура ефективного застосування санкційного (обмежувального) законодавства.

Упроваджено План дій BEPS за Програмою розширеного співробітництва в межах ОЕСР.

Забезпечено прозорість трастів, корпоративних та інших юридичних осіб; розроблено та прийнято законопроект про створення Єдиного реєстру рахунків фізичних і юридичних осіб; підвищено дієвість списку ризикових країн.

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Фінансова система працює на відновлення країни та інтегрується до ЄС

Упроваджено страхування воєнно-політичних ризиків. Реалізовується нова Стратегія з відновлення кредитування. Розширюються можливості торговельного фінансування бізнесу. Прийняті законодавчі зміни, які уможливили розвиток електронних аграрних розписок, товаророзпорядчих цінних паперів, зокрема складських свідоцтв тощо.

Упровадження заходів, передбачених Стратегічним планом розвитку ЕКА на період 2025–2029 років, а особливо в частині внесення змін до нормативно-правових актів КМУ та НБУ в частині врегулювання питань надання державних гарантій за договорами страхування, здійснення валютного контролю за застрахованими ЕКА експортними контрактами, перегляд вимог НБУ щодо співвідношення зобов'язань ЕКА до власного капіталу, потенційне збільшення розміру та поліпшення структури капіталу ЕКА призведуть до масштабування підтримки експортерів. ЕКА здійснюватиме постійний моніторинг середовища та за потреби, ураховуючи стратегічні програмні документи органів влади, здійснюватиме перегляд Стратегічного плану розвитку на період 2025–2029 роки, реагуючи на виклики часу.

Розвиваються інструменти фінансування військово-промислового комплексу.

Осучаснено законодавство щодо сервісів бюро кредитних історій (далі – БКІ) для посилення механізмів захисту прав позичальників, розширення практики використання інформації від БКІ під час кредитування МСБ, підвищення актуальності інформації, що міститься в БКІ шляхом забезпечення безперервності надання інформації про кредити після їх відступлення.

Підтримано довіру населення до фінансового сектору, підвищено фінансову грамотність, населення активно та свідомо використовує сучасні фінансові інструменти з метою поліпшення власного добробуту.

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Підготовлено Білу книгу з управління екологічними, соціальними та управлінськими (Environmental, Social, and Governance – ESG) ризиками у фінансовому секторі, реалізуються інші аспекти політики ESG для фінансового сектору. НКЦПФР розроблена дорожня карта сталого фінансування 2025–2030, яка має на меті сприяти розвитку сталого фінансування на підтримку загальнодержавної політики сталого розвитку України.

Підвищено захист прав облігаціонерів та удосконалено порядок реєстрації випуску облігацій.

Державні програми пільгового фінансування спрямовані як на розвиток диверсифікованого МСБ, програм ветеранського бізнесу, стартапів, так і на розбудову транспортної, енергетичної інфраструктури, поступове оновлення житлового фонду.

Запроваджена стратегія розвитку іпотечного кредитування в Україні, яка визначатиме подальший вектор розвитку для ринку нерухомості в цілому та місце, яке іпотека має займати в розбудові ринку нерухомості як в умовах дії воєнного стану, так і на етапі повоєнного відновлення. У цій Стратегії також уточнюється місце, яке займатиме модель оптимальної державної підтримки на ринку нерухомості, яка гармонійно поєднувалася б із ринковими несубсидійованими продуктами для ширшої категорії споживачів, поліпшено механізми врегулювання кредитів, заставлених іпотекою, посилено права кредиторів у цій сфері, а також адаптовано відповідне законодавство до вимог ЄС.

Учасники фінансового сектору та позичальники завершують роботу з урегулювання та реструктуризації заборгованості. Суб'єкти господарювання відкриті до нових проектів та розвитку із застосуванням експертно-орієнтованої моделі.

У результаті зростання доходів економіки сприяє стійкому платіжному балансу, збільшує доходи бюджету та дає змогу Україні самостійно покривати потреби відновлення без прямої міжнародної допомоги.

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Забезпечено отримання позитивного юридичного висновку щодо відповідності українського законодавства умовам договорів GMRA & ISDA.

Забезпечено повну відповідність українського законодавства положенням актів ЄС у частині функціонування систем клірингу, забезпечення розрахунків та депозитарної системи.

Спрощено процедуру емісії цінних паперів для МСБ, а також процес емісії цінних паперів без їх публічної пропозиції.

Упроваджено механізм сек'юритизації фінансових та інших активів. Діяльність щодо колективного інвестування здійснюється відповідно до європейських правил діяльності, зокрема впроваджено класичні інвестиційні фонди – UCITS, money market funds, venture capital funds та hedge funds. Запроваджено регулювання діяльності краудфандингу. Поява на вітчизняних ринках капіталу фінансових інструментів, орієнтованих на ісламських інвесторів.

Україна приєдналася до Меморандуму IOSCO, що сприяло інтеграції ринку України в глобальні фінансові ринки та дало змогу використовувати міжнародну допомогу для боротьби зі зловживанням на ринках капіталу, зокрема зменшити збитки інвесторів і втрати держави від транскордонних правопорушень.

Оподаткування у сфері ринків капіталу та організованих товарних ринків удосконалено та сприяє участі громадян в інвестиційній діяльності (зокрема завдяки упровадженню особливого режиму інвестиційних рахунків).

Створено інфраструктуру відновлення фінансового сектору. Розроблено прозору процедуру виплат рф репарацій / контрибуцій до визначеного державного органу або фонду тощо з метою подальшого відшкодування збитків, завданих рф фінансовому сектору України.

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Виконується дорожня карта відновлення надання фінансових, платіжних послуг на деокупованих територіях.

Створена інфраструктура відновлення фінансового сектору сприяє ефективному та прозорому використанню міжнародної допомоги на проекти з відновлення громад, бізнесу та окремих спільнот.

Фінансові регулятори та ФГВФО взяли участь у проведенні офіційного скринінгу Європейською комісією відповідності національного законодавства актам права ЄС, зокрема у сфері фінансових послуг. На основі цього підготовлено пропозиції до Національної програми адаптації законодавства України до права ЄС у частині фінансових послуг та законодавства про компанії.

Забезпечено належну взаємодію з Європейською комісією з проведення щорічних оцінок прогресу України в межах Пакета розширення ЄС в частині переговорних розділів щодо фінансового сектору.

З метою набуття повного режиму внутрішнього ринку в секторі фінансових послуг між Україною та ЄС забезпечено імплементацію актів права ЄС як за результатами впровадження Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, так і за результатами виконання рекомендацій Європейської комісії та передумов для вступу України до ЄС.

У результаті регуляторного наближення фінансовий сектор адаптований до правил ЄС та інтегрований до єдиного ринку ЄС у сфері фінансових послуг, діє за міжнародними та європейськими стандартами, є конкурентоздатним для повноцінного функціонування на ринку ЄС. Створено нові можливості для розвитку фінансового сектору та ведення бізнесу, лібералізації фінансових послуг, поліпшення їх якості та збільшення їх різноманітності для споживачів.

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Сучасні фінансові послуги

Усі сегменти фінансового ринку очищені від проблемних установ, відновлено довіру клієнтів до учасників ринку. Україна приєдналася до SEPA. Упроваджено стандарти відкритого банкінгу.

Надалі вдосконалюються технології дистанційної ідентифікації для отримання фінансових послуг. Система BankID НБУ забезпечує доступ клієнтів банків до широкого кола дистанційних послуг. Упровадження відкритого банкінгу сприятиме поліпшенню клієнтського досвіду і фінансової інклюзії. Також розвиваються платформи інноваційних фінансових рішень (регуляторна платформа).

Упроваджено контроль за кіберзахистом фінансового сектору, протидією кібератакам на ранніх стадіях. Ужито заходів з метою забезпечення нульової толерантності до російського та білоруського програмного забезпечення на фінансовому ринку. Упроваджено заходи щодо забезпечення стійкості критичної інфраструктури та цифрової операційної стійкості фінансових установ, учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків. Розвиток цифрових інструментів на фінансовому ринку забезпечить надійність та зручність для інвестора. Відбувається подальший перехід на електронний документообіг суб'єктів ринку з державними установами, ФГВФО. Розроблено та впроваджено уніфіковані бази даних, правила захисту інформації, порядок обміну інформацією між базами даних інформації, у тому числі через API; регламентовано використання інструментів штучного інтелекту. Створено та функціонують відкриті консолідовані реєстри, що поєднують інформацію з різних джерел, єдина платформа регуляторів та ФГВФО щодо обміну інформацією та даними, зібраними під час регулювання, нагляду, контролю за фінансовими установами. Упроваджується практика електронного функціонування органів управління господарських товариств.

II. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: ВІЗІЯ І МІСІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Інституційна спроможність регуляторів та ФГВФО

Регулятори фінансового ринку та ФГВФО створили й оновлюють плани забезпечення організаційної стійкості (безперервності основних бізнес-процесів), забезпечують стійкість критичної інфраструктури, проводять навчання та тестування стійкості критичної інфраструктури до вразливостей, обмінюються інформацією про кіберінциденти між собою та з іншими установами критичної інфраструктури, впроваджують проектні методики управління, безперервне вдосконалення процесів, постійно розвивають компетенції персоналу.

Налагоджено інституційне співробітництво регуляторів з міжнародними партнерами, зокрема центральними банками та регуляторами фінансового сектору інших країн.

Запроваджено єдину інформаційно-комунікаційну систему в системі управління державними фінансами, побудовану на інтероперабельності електронних інформаційних ресурсів з одночасним комплексним захистом інформації, дотриманням технологічної незалежності й забезпеченням обміну інформацією в режимі реального часу.

III. СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

III. СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Реалізація реформ у фінансовому секторі сприятиме зміцненню потенціалу України на шляху до перемоги, підтримці захисників України, створенню передумов для повоєнного відновлення та стійкого розвитку національної економіки. У центрі уваги цієї Стратегії – забезпечення надійного і стабільного функціонування фінансової системи країни за будь-яких умов та європейська інтеграція фінансового сектору України.

Ця Стратегія сприятиме подальшому зміцненню регулювання та нагляду у фінансовому секторі, а також наближенню національного законодавства до права ЄС. За умови сприятливих і стійких макроекономічних обставин передбачається поступова лібералізація фінансових ринків та повернення монетарної політики до режиму інфляційного таргетування з плаваючим обмінним курсом. Також планується поступове, скоординоване, безпечне згортання надзвичайних пруденційних заходів, що запроваджувались у фінансовому секторі на початку широкомасштабного вторгнення РФ в Україну, а для реагування на потенційні майбутні потрясіння у фінансовому секторі – використання спеціальних планів на випадок непередбачуваних обставин.

Результатами реалізації цієї Стратегії є забезпечення макрофінансової стабільності, сприяння сталому економічному зростанню України, підвищення надійності та технологічності фінансової системи, досягнення європейських стандартів на фінансовому ринку, підвищення довіри до фінансового ринку, виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та інших міжнародних договорів і зобов'язань України, а також здійснення заходів для забезпечення вступу України до ЄС. Важливо забезпечити цілісність фінансової системи України, достатній рівень міжнародних резервів, стійкість валютного ринку, належний рівень ліквідності та стійкості фінансових установ, збалансований захист прав кредиторів, споживачів та інвесторів.

Стратегія спрямована на реалізацію п'яти стратегічних цілей: макроекономічна стабільність, фінансова стабільність, фінансова система працює на відновлення країни та інтегрується до ЄС, сучасні фінансові послуги; інституційна спроможність регуляторів та ФГВФО. Кожна ціль містить від трьох до семи стратегічних ініціатив.

III. СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

ЦІЛЬ I. Макроекономічна стабільність	ЦІЛЬ II. Фінансова стабільність	ЦІЛЬ III. Фінансова система працює на відновлення країни та інтегрується до ЄС	ЦІЛЬ IV. Сучасні фінансові послуги	ЦІЛЬ V. Інституційна спроможність регуляторів та ФГВФО
1.1. Стійка гривня	2.1. Узгодження регуляторних підходів	3.1. Підтримка та розвиток економіки	4.1. Розвиток інфраструктури цифрових фінансових послуг	5.1. Забезпечення безперервності роботи регуляторів та ФГВФО
1.2. Стійкі публічні фінанси	2.2. Збалансоване регулювання та нагляд, спрямовані на розвиток фінансових установ	3.2. Розвиток сталого фінансування	4.2. Автоматизація і безпаперові технології надання фінансових послуг	5.2. Міжнародне співробітництво
1.3. Посилення довгострокової стійкості пенсійної системи	2.3. Збалансоване регулювання та нагляд, спрямовані на розвиток ринків капіталу	3.3. Розвинена інфраструктура ринків капіталу	4.3. Регулювання віртуальних активів	5.3. Підвищення операційної ефективності регуляторів та ФГВФО
	2.4. Стійкі та спроможні ринки капіталу	3.4. Впровадження нових видів та удосконалення наявних фінансових інструментів	4.4. Цифрова оборона фінансового сектору	5.4. Цілісна, комплексна ІТ-інфраструктура для державних відомств
	2.5. Розвиток фінансових установ державної форми власності	3.5. Відповідальний та інклюзивний фінансовий ринок	4.5. Відновлення фінансової інфраструктури	5.5. Підвищення інституційної спроможності та фінансової незалежності регуляторів та ФГВФО
	2.6. Створення комплексної системи оздоровлення та виведення з ринку неспроможних учасників	3.6. Відновлення фінансового сектору		
	2.7. Посилення стійкості та ефективності систем гарантування вкладів та інвестицій	3.7. Європейська інтеграція фінансового сектору		

Таблиця “Цілі та ініціативи Стратегії”

III. СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

В умовах невизначеності та підвищених ризиків установлення індикаторів щодо досягнення стратегічних цілей на довгострокову перспективу не є доцільним, оскільки досягнення стратегічних цілей залежить від настання відповідних макроекономічних та інших передумов, строки яких не можуть бути надійно прогнозовані. Тому під час дії воєнного стану ми закріплюємо в цій Стратегії перелік ключових індикаторів, які є важливими в короткостроковій перспективі. Після настання відповідних передумов зовнішнього середовища перелік індикаторів виконання цієї Стратегії та їх цільові значення будуть модифіковані під час чергового оновлення документа.

III. СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Індикатори реалізації цієї Стратегії в короткостроковій перспективі під час спротиву російській агресії:

1. Індекс споживчих цін прямує до 5% на прийнятному горизонті політики
2. Опубліковано результати оцінки стійкості найбільших банків банківської системи (за розмірами активів), що включає оцінку якості активів незалежними аудиторами та стрес-тестування за базовим та несприятливим сценаріями
3. Забезпечено якісний та оперативний супровід законопроекту про систему страхування воєнних ризиків для забезпечення його прийняття ВРУ
4. Нові інструменти врегулювання NPL доступні
5. Утримання спреда між готівковим і офіційним курсом, гривня до дол. США, менше 3%
6. Сформовано дорожню карту відновлення надання фінансових послуг на деокупованих територіях як частину плану деокупації територій України
7. Ринок віртуальних активів законодавчо врегульовано
8. Забезпечено фінансову та інституційну спроможність НКЦПФР
9. Запроваджено законодавче регулювання інвестиційних рахунків
10. Законодавче регулювання діяльності рейтингових агентств приведено у відповідність до вимог ЄС
11. Забезпечено доступ до дистанційних фінансових та державних (публічних) послуг через Систему BankID НБУ
12. Запроваджено законодавче регулювання діяльності інвестиційних фондів (UCITS, AIFs) відповідно до актів ЄС
13. Систему добровільного накопичувального пенсійного забезпечення вдосконалено
14. Розширено лінк із іноземним депозитарієм на інструменти відбудови та відновлення

III. СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Особливості методології цієї Стратегії обумовлені умовами невизначеності, у яких вона розроблена. З огляду на це одним із основних принципів стратегічного планування та наступного впровадження заходів є гнучкість. Ця Стратегія розроблена як безстроковий документ, вона діє до завершення виконання запланованих заходів та переглядатиметься в разі виникнення значних змін зовнішніх факторів. Крім безпосередніх заходів, що будуть передбачені в цій Стратегії (прямі заходи), вона також може містити посилання на заходи, визначені в інших документах стратегічного характеру (відсильні заходи).

У Стратегії враховуються виклики, що постають за двома напрямками: спротив російській агресії та відновлення країни. З огляду на це передбачені заходи умовно поділені на фокуси:

- Фокус 1: «фокус спротиву» – короткострокові заходи, спрямовані на забезпечення стабільності та недопущення погіршення ситуації у фінансовому секторі й економіці загалом.
- Фокус 2: «фокус відновлення» – середньострокові заходи для впровадження перетворень, що стануть основою майбутньої відбудови та зростання економіки, наприклад, зниження бюрократичних бар'єрів, підвищення прозорості та конкурентності середовища, залучення інвестицій тощо.
- Фокус 1 та Фокус 2 – середньострокові комплексні заходи, спрямовані на забезпечення стабільності та подальшого відновлення і розвитку, частина ключових результатів за якими буде впроваджена в короткостроковій перспективі.

Органом моніторингу та контролю реалізації цієї Стратегії є Комітет, у якому братимуть участь заступники керівників регуляторів фінансового сектору, Мінекономіки та ФГВФО. Координацію діяльності Комітету здійснюватиме перший заступник Голови НБУ. Функції Комітету оновлено відповідно до протокольного рішення РФС у травні 2023 року. Єдиний центр моніторингу та контролю за реалізацією цієї Стратегії дає змогу координувати діяльність учасників, визначати спільні напрями реалізації проєктів, застосовувати прозорий механізм прийняття рішень та єдині стандарти проєктної діяльності. Засідання Комітету проводитимуться регулярно.

IV. ДЕКОМПОЗИЦІЯ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

IV. ДЕКОМПОЗИЦІЯ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Для досягнення візії та виконання цілей цієї Стратегії відповідальні установи реалізовуватимуть ініціативи та заходи. З метою досягнення макроекономічної стабільності в Україні як під час спротиву російській агресії, так і під час подальшого відновлення країни впроваджуватимуться такі заходи:

Ініціативи	Заходи	Відповідальні за виконання	Фокус
1.1. Стійка гривня	1.1.1. Упровадження Стратегії пом'якшення валютних обмежень, переходу до більшої гнучкості обмінного курсу та повернення до інфляційного таргетування	НБУ	Обидва фокуси
1.2. Стійкі публічні фінанси	1.2.1. Розроблення середньострокової стратегії управління державним боргом та забезпечення її реалізації	Мінфін	Фокус 1
	1.2.2. Забезпечення розвитку облігацій місцевих позик, у тому числі зелених та соціальних облігацій	НКЦПФР, Мінфін	Обидва фокуси
1.3. Посилення довгострокової стійкості пенсійної системи	1.3.1. Забезпечення повноцінного функціонування системи загальнообов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення в Україні (другого рівня системи пенсійного забезпечення)	НКЦПФР, Мінсоцполітики, ПФУ, НБУ, ФГВФО	Обидва фокуси
	1.3.2. Удосконалення системи накопичувального пенсійного забезпечення (третього рівня пенсійної системи)	НКЦПФР, НБУ, ФГВФО	Обидва фокуси
	1.3.3. Професійне накопичувальне пенсійне забезпечення	Мінсоцполітики, НКЦПФР, ФГВФО	Обидва фокуси

Таблиця “Ініціативи та заходи з реалізації цілі І”

IV. ДЕКОМПОЗИЦІЯ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Для забезпечення фінансової стабільності державні установи, відповідальні за виконання цілей цієї Стратегії, реалізовуватимуть такі стратегічні заходи:

Ініціативи	Заходи	Відповідальні за виконання	Фокус
1	2	3	4
2.1. Узгодження регуляторних підходів	2.1.1. Удосконалення наглядових функцій, синхронізація та уникнення регуляторного арбітражу (гармонізація макро- та мікрорегулювання, наглядових процедур)	НБУ, НКЦПФР, ДПС, Мінфін, ДСФМУ, ФГВФО	Фокус 1
2.2. Збалансоване регулювання та нагляд, спрямовані на розвиток фінансових установ	2.2.1. Оновлені регулювання та нагляд за банками	НБУ	Фокус 1
	2.2.2. Регулювання та нагляд, спрямовані на розвиток небанківських фінансових установ	НБУ, НКЦПФР, ФГВФО	Фокус 1
	2.2.3. Вирішення питання проблемних активів	НБУ, Мінфін, ФГВФО	Фокус 1
	2.2.4. Забезпечення ефективних механізмів розкриття інформації на основі таксономії XBRL МСФЗ	НКЦПФР, Мінфін, НБУ	Обидва фокуси
2.3. Збалансоване регулювання та нагляд, спрямовані на розвиток ринків капіталу	2.3.1. Побудова ефективної системи нагляду (моніторингу) за діяльністю учасників ринків капіталу	НКЦПФР, НБУ	Обидва фокуси
	2.3.2. Запровадження вимог щодо звітування фінансовими установами перед регуляторами відповідно до європейських стандартів	НКЦПФР	Обидва фокуси

Таблиця “Ініціативи та заходи з реалізації цілі II”

IV. ДЕКОМПОЗИЦІЯ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

1	2	3	4
2.3. Збалансоване регулювання та нагляд, спрямовані на розвиток ринків капіталу	2.3.3. Корпоративне управління в учасниках ринків капіталу та реформа їх регулювання	НКЦПФР, НБУ	Обидва фокуси
	2.3.4. Очищення ринку від “сплячих” учасників	НКЦПФР	Обидва фокуси
2.4. Стійкі та спроможні ринки капіталу	2.4.1. Гармонізація системи оподаткування у сфері ринків капіталу	НКЦПФР	Фокус 1
	2.4.2. Запровадження спеціальних довгострокових та середньострокових інвестиційних рахунків	НКЦПФР, Мінфін, НБУ	Фокус 1
	2.4.3. Удосконалення діяльності у сфері спільного інвестування	НКЦПФР	Обидва фокуси
	2.4.4. Удосконалення правових засад щодо ефективності та функціональності інституту рейтингових агентств	НКЦПФР	Обидва фокуси
	2.4.5. Забезпечення функціонування ефективної системи протидії зловживанням на ринках капіталу, у тому числі правопорушенням щодо маніпулювання та діяльності фінансових пірамід	НКЦПФР	Обидва фокуси
	2.4.6. Удосконалення системи пруденційних нормативів та вимог до капіталу професійних учасників ринків капіталу відповідно до європейських вимог	НКЦПФР	Обидва фокуси
2.5. Розвиток фінансових установ державної форми власності	2.5.1. Оновлення стратегії розвитку державного банківського сектору з метою забезпечення макрофінансової стабільності та скорочення частки держави. Оновлення індивідуальних стратегій державних банків	Мінфін, НБУ	Фокус 1

IV. ДЕКОМПОЗИЦІЯ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

1	2	3	4
2.5. Розвиток фінансових установ державної форми власності	2.5.2. Розширення механізмів фінансової підтримки установ	ФГВФО, НБУ	Обидва фокуси
	2.5.3. Забезпечення фінансової стійкості державних банків, у тому числі за результатами незалежного AQR	НБУ, Мінфін	Фокус 1
	2.5.4. Оновлення стратегій ПрАТ "УКРФІНЖИТЛО" із урахуванням інтересів держави та потреб забезпечення стрімкого відновлення й розвитку економіки і гармонійного розвитку ринкового кредитування	Мінекономіки, НБУ	Фокус 1
	2.5.5. Законодавче врегулювання діяльності ФРП з метою посилення його інституційної спроможності шляхом розроблення законопроекту про ФРП	Мінфін	Обидва фокуси
	2.5.6. Розвиток системи внутрішнього контролю ФРП, потрібної для залучення фінансування від ЄС та подання заявки на проведення основної оцінки інституційної відповідності вимогам ЄС (pillar assessment)	Мінфін	Обидва фокуси
2.6. Створення комплексної системи оздоровлення та виведення з ринку неспроможних учасників	2.6.1. Імплементація до національного законодавства положень актів законодавства ЄС у частині оздоровлення та виведення з ринку фінансових установ	НБУ, ФГВФО, Мінфін, НКЦПФР, Мінцифри, Мін'юст, інші зацікавлені органи	Обидва фокуси
	2.6.2. Створення системи оздоровлення та виведення з ринку інвестиційних фірм, інших професійних учасників ринків капіталу	НКЦПФР	Обидва фокуси

IV. ДЕКОМПОЗИЦІЯ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

1	2	3	4
2.7. Посилення стійкості та ефективності систем гарантування вкладів та інвестицій	2.7.1. Імплементация до національного законодавства положень актів законодавства ЄС у частині врегулювання питань запровадження механізмів компенсації інвестицій у цінні папери	НКЦПФР	Обидва фокуси
	2.7.2. Розроблення системи гарантування вкладів членів кредитних спілок та внесків за договорами страхування життя та узгодження моделі гарантування внесків учасників пенсійних схем	ФГВФО, НБУ	Фокус 2
	2.7.3. Упровадження системи гарантування для накопичувального пенсійного забезпечення	НКЦПФР, ФГВФО, НБУ	Фокус 2
	2.7.4. Стійкість системи гарантування	ФГВФО, НБУ, КМУ, Мін'юст, Мінфін, інші зацікавлені органи	Обидва фокуси

IV. ДЕКОМПОЗИЦІЯ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Фінансова система має стати драйвером післявоєнного відновлення економіки та передбачає такі стратегічні ініціативи й заходи:

Ініціативи	Заходи	Відповідальні за виконання	Фокус
1	2	3	4
3.1. Підтримка та розвиток економіки	3.1.1. Запровадження страхування воєнно-політичних ризиків	Мінекономіки, НБУ, Міненерго	Обидва фокуси
	3.1.2. Кредитні програми для підтримки бізнесу та створення умов для оновлення виробничої і логістичної інфраструктури	Мінфін, Мінекономіки, НБУ	Фокус 1
	3.1.3. Підтримка та розвиток пріоритетних галузей економіки та експортерів	Мінекономіки, Мінфін, НКЦПФР	Фокус 1
	3.1.4. Створення інструментарію фінансування військово-промислового комплексу	НКЦПФР	Обидва фокуси
	3.1.5. Оптимізація процесу емісії цінних паперів	НКЦПФР	Обидва фокуси
	3.1.6. Розроблення стратегії розвитку іпотечного кредитування	НБУ, Мінекономіки, НКЦПФР	Фокус 1
	3.1.7. Відновлення та розвиток ринку нерухомості	Мінекономіки, НБУ, Мінцифри, Мінфін / ДПС, НКЦПФР	Обидва фокуси
	3.1.8. Захист прав кредиторів та інвесторів	НКЦПФР, НБУ, Мін'юст, ФГВФО, ФДМУ	Обидва фокуси
	3.1.9. Запровадження функціонування Національного інвестиційного фонду для державних підприємств	НКЦПФР	Обидва фокуси
	3.1.10. Розроблення та узгодження з основними стейкхолдерами та ринком концепції реформування системи загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, шляхом передавання функцій страховому ринку	Мінсоцполітики, НБУ, ПФУ	Обидва фокуси

Таблиця “Ініціативи та заходи з реалізації цілі III”

IV. ДЕКОМПОЗИЦІЯ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

1	2	3	4
3.2. Розвиток сталого фінансування	3.2.1. Оновлення Політики з розвитку сталого фінансування	НБУ	Обидва фокуси
	3.2.2. Розвиток інструментів протидії грінвошингу	НКЦПФР	Обидва фокуси
	3.2.3. Запровадження соціальних облігацій та облігацій сталого розвитку	НКЦПФР, Мінфін	Обидва фокуси
	3.2.4. Запровадження розкриття інформації про ESG	НКЦПФР	Обидва фокуси
	3.2.5. Упровадження ESG-рейтингування	НКЦПФР	Обидва фокуси
3.3. Розвинена інфраструктура ринків капіталу	3.3.1. Узгодження цільової моделі інфраструктури ринків капіталу разом зі стейкхолдерами, включаючи питання консолідації облікової інфраструктури та залучення іноземних інвесторів	НБУ, НКЦПФР, Мінфін	Фокус 1
	3.3.2. Розроблення дорожньої карти впровадження узгодженої цільової моделі інфраструктури ринків капіталу	НБУ, НКЦПФР, Мінфін	Фокус 1
	3.3.3. Імплементация узгодженої цільової моделі інфраструктури ринків капіталу	НБУ, НКЦПФР, Мінфін	Обидва фокуси
	3.3.4. Підвищення ефективності функціонування інфраструктури ринків капіталу відповідно до європейських вимог	НБУ, НКЦПФР	Обидва фокуси
	3.3.5. Упровадження принципів IOSCO щодо функціонування фінансової інфраструктури (PFMI)	НКЦПФР, НБУ	Обидва фокуси
	3.3.6. Імплементация до національного законодавства положень актів законодавства ЄС у частині врегулювання питань запровадження інституту бенчмарків	НКЦПФР	Обидва фокуси
	3.3.7. Розширення використання альтернативних механізмів залучення коштів населення для венчурного інвестування та фінансування	НКЦПФР	Обидва фокуси

Таблиця “Ініціативи та заходи з реалізації цілі III”

IV. ДЕКОМПОЗИЦІЯ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

1	2	3	4
3.4. Упровадження нових видів та вдосконалення наявних фінансових інструментів	3.4.1. Упровадження облігацій із покриттям	НКЦПФР	Обидва фокуси
	3.4.2. Створення механізмів сек'юритизації в Україні	НКЦПФР, НБУ	Обидва фокуси
	3.4.3. Упровадження електронних аграрних розписок як неемісійних цінних паперів	НКЦПФР	Обидва фокуси
	3.4.4. Упровадження товаророзпорядчих цінних паперів, зокрема складських свідоцтв	НКЦПФР	Обидва фокуси
	3.4.5. Удосконалення правового забезпечення операцій, пов'язаних із деривативними контрактами	НКЦПФР, НБУ	Обидва фокуси
	3.4.6. Відновлення ринку корпоративних облігацій	НКЦПФР	Фокус 1
	3.4.7. Упровадження ісламських фінансових інструментів	НКЦПФР	Фокус 2
	3.4.8. Забезпечення розширення взаємодії українських депозитаріїв з іноземними депозитаріями	НБУ, НКЦПФР	Обидва фокуси
3.5. Відповідальний та інклюзивний фінансовий ринок	3.5.1. Забезпечення безбар'єрності та інклюзивності фінансового сектору	НБУ, НКЦПФР, ФГВФО	Обидва фокуси
	3.5.2. Розвиток регулювання та нагляду за ринковою поведінкою учасників ринку фінансових послуг	НБУ, НКЦПФР	Обидва фокуси
	3.5.3. Запровадження регулярного розкриття інформації про зв'язки з державою-агресором та іншими державами зони ризику	НКЦПФР	Фокус 1
	3.5.4. Спрощення дистанційного залучення та обслуговування клієнтів професійними учасниками ринків капіталу	НКЦПФР	Фокус 1
	3.5.5. Відповідальні цифрові послуги	НБУ, НКЦПФР, ФГВФО	Обидва фокуси

Таблиця “Ініціативи та заходи з реалізації цілі III”

IV. ДЕКОМПОЗИЦІЯ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

1	2	3	4
3.5. Відповідальний та інклюзивний фінансовий ринок	3.5.6. Удосконалення розкриття інформації на основі стандартів звітності в електронній формі	НБУ	Обидва фокуси
	3.5.7. Розвиток фінансової грамотності населення та підприємців	НБУ, ФГВФО, НКЦПФР, центральні органи виконавчої влади, ОРПЕ, банки	Обидва фокуси
3.6. Відновлення фінансового сектору	3.6.1. Опрацювання з Мін'юстом механізму роботи учасників ринку з реєстром збитків, завданих рф	НБУ, НКЦПФР, ФГВФО, Мінфін, Мін'юст	Обидва фокуси
3.7. Європейська інтеграція фінансового сектору	3.7.1. Поглиблення рівня співробітництва та взаємодії з інституціями ЄС (зокрема Європейською комісією, ЕВА, ЕІОРА, ESMA, AMLA та ЄЦБ)	НБУ, НКЦПФР, ФГВФО	Обидва фокуси
	3.7.2. Виконання програмних документів у сфері європейської інтеграції (стосовно фінансового сектору)	НБУ, НКЦПФР, ФГВФО, Мінфін, Мінекономіки, центральні органи виконавчої влади	Обидва фокуси
	3.7.3. Забезпечення участі в переговорному процесі про вступ України до ЄС	НБУ, НКЦПФР, ФГВФО, Мінфін, Мінекономіки, центральні органи виконавчої влади	Обидва фокуси
	3.7.4. Розроблення дорожньої карти імплементації актів права ЄС у національне законодавство з урахуванням звітів та рекомендацій Європейської комісії за результатами скринінгу	НБУ, НКЦПФР, ФГВФО, Мінфін, Мінекономіки, центральні органи виконавчої влади	Фокус 1

IV. ДЕКОМПОЗИЦІЯ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Незважаючи на повномасштабне вторгнення РФ в Україну, продовжується технологічний розвиток фінансових послуг як необхідна передумова для фінансової інклюзії та кібербезпеки:

Ініціативи	Заходи	Відповідальні за виконання	Фокус
1	2	3	4
4.1. Розвиток інфраструктури цифрових фінансових послуг	4.1.1. Розвиток цифрової економіки	НБУ, НКЦПФР, ФГВФО, Мінекономіки, Мінфін, Мінцифри, профільні асоціації	Фокус 2
	4.1.2. Розбудова фінансової інфраструктури	НБУ, Мінцифри, НКЦПФР, ФГВФО	Обидва фокуси
	4.1.3. Сприяння впровадженню мобільних застосунків для проведення фінансових операцій	НКЦПФР, ФГВФО, Мінцифри, НБУ	Фокус 1
	4.1.4. Упровадження практики електронного функціонування органів управління господарських товариств	НКЦПФР	Обидва фокуси
4.2. Автоматизація і безпаперові технології надання фінансових послуг	4.2.1. Розвиток безготівкової економіки та відкритої архітектури фінансового ринку	НБУ, ФГВФО, Мінцифри, Мінфін, Мін'юст	Фокус 2
	4.2.2. Поширення застосування безпаперових технологій	НБУ, ФГВФО, Мінцифри, НКЦПФР, КМУ, Мін'юст	Обидва фокуси

Таблиця “Ініціативи та заходи з реалізації цілі IV”

IV. ДЕКОМПОЗИЦІЯ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

1	2	3	4
4.3. Регулювання віртуальних активів	4.3.1. Упровадження регулювання та нагляду за ринком віртуальних активів	НБУ, НКЦПФР, Мінцифри	Обидва фокуси
4.4. Цифрова оборона фінансового сектору	4.4.1. Організація колективної (інтегрованої) кібербезпеки фінансового сектору	НБУ, ФГВФО, НКЦПФР, Мінфін, Мінекономіки, Мінцифри, Держказначейство, Держспецзв'язку	Обидва фокуси
	4.4.2. Підвищення надійності фінансових послуг	НБУ, НКЦПФР, ФГВФО	Обидва фокуси
	4.4.3. Підвищення стійкості критичної інфраструктури та цифрової операційної стійкості фінансового сектору	НБУ, НКЦПФР, ФГВФО	Фокус 1
4.5. Відновлення фінансової інфраструктури	4.5.1. Фінансові послуги на деокупованих територіях	НБУ, Мінфін, Мінсоцполітики	Обидва фокуси

IV. ДЕКОМПОЗИЦІЯ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Для виконання вищенаведених чотирьох цілей потрібно звернути особливу увагу на підвищення рівня стійкості, ефективності та розвитку регуляторів фінансового сектору та ФГВФО:

Ініціативи	Заходи	Відповідальні за виконання	Фокус
1	2	3	4
5.1. Забезпечення безперервності роботи регуляторів та ФГВФО	5.1.1. Створення планів щодо забезпечення організаційної стійкості (безперервності основних бізнес-процесів) регуляторів та ФГВФО	НБУ, НКЦПФР, ФГВФО, Мінфін	Фокус 1
	5.1.2. Упровадження практики забезпечення організаційної стійкості (безперервності основних бізнес-процесів) на основі міжнародних стандартів	НБУ, НКЦПФР	Фокус 1
	5.1.3. Реалізація заходів із підвищення рівня кіберстійкості інформаційних ресурсів регуляторів та ФГВФО	НБУ, НКЦПФР, ФГВФО, Мінфін	Обидва фокуси
	5.1.4. Організація підготовки персоналу, який залучається до заходів із забезпечення організаційної стійкості (безперервності основних бізнес-процесів) регуляторів та ФГВФО, проведення тестувань із питань реагування на ризики та кризові ситуації	НБУ, НКЦПФР, ФГВФО, Мінфін	Фокус 1
	5.1.5. Налагодження ефективної взаємодії та координації регуляторів із піднаглядними суб'єктами з питань реагування на ризики та кризові ситуації	НБУ, НКЦПФР, ФГВФО, Мінфін	Фокус 1
5.2. Міжнародне співробітництво	5.2.1. Забезпечення приєднання України до Багатостороннього Меморандуму про взаєморозуміння щодо консультування та співробітництва й обміну інформацією IOSCO	НКЦПФР	Обидва фокуси
	5.2.2. Розвиток відносин НБУ з міжнародними партнерами	НБУ	Обидва фокуси

Таблиця “Ініціативи та заходи з реалізації цілі V”

IV. ДЕКОМПОЗИЦІЯ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

1	2	3	4
5.3. Підвищення операційної ефективності регуляторів та ФГВФО	5.3.1. Розвиток проєктного менеджменту	НКЦПФР	Обидва фокуси
	5.3.2. Розвиток компетенцій регуляторів та ФГВФО	НБУ, НКЦПФР, ФГВФО, Мінфін	Обидва фокуси
5.4. Цілісна, комплексна IT-інфраструктура для державних відомств	5.4.1. Цифрова трансформація НБУ	НБУ	Фокус 2
	5.4.2. Упровадження комплексної системи захисту інформації (КСЗІ) на телекомунікаційних системах НКЦПФР	НКЦПФР	Обидва фокуси
	5.4.3. Модернізація підсистем збору та моніторингу інформації ринків капіталу в режимі реального часу	НКЦПФР	Обидва фокуси
	5.4.4. Розроблення та впровадження програмного забезпечення обміну даними в режимі реального часу (модулі роботи та аналізу)	НКЦПФР	Обидва фокуси
	5.4.5. Упровадження програмних засобів аналізу даних	НКЦПФР	Обидва фокуси
	5.4.6. Упровадження підсистеми автоматизації внутрішніх ділових процесів НКЦПФР (ERP-система)	НКЦПФР	Обидва фокуси
	5.4.7. Упровадження та забезпечення функціонування Комплексної інформаційної системи (KIC) НКЦПФР та складових підсистем KIC	НКЦПФР	Обидва фокуси
5.5. Підвищення інституційної спроможності та фінансової незалежності регуляторів і ФГВФО	5.5.1. Забезпечення фінансової незалежності НКЦПФР відповідно до принципів IOSCO	НКЦПФР, Мінфін	Обидва фокуси
	5.5.2. Підвищення інституційної спроможності та незалежності ФГВФО	ФГВФО, НБУ, Мінфін	Обидва фокуси